

Haridusministeeriumi Teataja

AMETLIK AJAKIRI.

Ilmub tarviduse järgi, umbes 20 vihikut aastas. Toimetuse asukoht ja aadress:
Tallinn, Haridusministeerium (Tõnismägi 11). Telefon 453-49.

Nr. 13.

25. septembril 1936.

Nr. 13.

Muinasvarade kaitse seadus.

Haridusmin. koolivalitsuse ja kutseoskuse osakonna 1936. a. 19. septembri ringkiri nr. 3750 eesti õigekeelsuse õpetamise asjas.

Haridusmin. koolivalitsuse ja kutseoskuse osakonna 1936. a. 22. septembri ringkiri nr. 31331 hõimupäeva pühitsemise asjas.

AMETLIK OSA.

Muinasvarade kaitse seadus.

Antud Riigivanema poolt dekreedina 12. augustil 1936.

RT 67 — 1936.

1. peatükk.

Üldeeskirjad.

§ 1. Seaduse kaitse alla kuuluvad kõik muinasvarad, millel on rahvuslik-, teaduslik või kunstiajalooline tähtsus.

§ 2. Muinasvaradeks käesoleva seaduse mõttes loetakse:

a) Kinnismuistised:

1) esiajaloolised asulad, vanad kalmed ja matmispaigad, muinaslinnad, pelgupaigad ja tornimäed, ohvrikivid, kirjaga kaetud kinnised kivid ja kaljud;

2) legendaarsed ja ajaloolised mälestuskohad, nagu lahinguväljad, karistusasemed, kalevipoja-sängid jm.;

3) endiste kindluste, losside, kloostrite, kirikute ja kabelite varemed;

4) ajalooliselt või kunstiajalooliselt tähtsad ehitised ja ehitiste rühmad;

5) loodusmuistised, nagu ohvripaigad, hiiepuud ja pühad allikad;

6) kõik muud inimeste tehtud või looduslikud esemed, mis säilitavad rahvuslikke või teaduslikke mälestusi endisajast.

b) Vallasmuistised:

- 1) kõik maapõuest, kalmeist, varemeist, veest või mujalt leitud esiajaloolised ja ajaloolised esemed;
- 2) kirikute inventar, ajalooliselt vanad skulptuurid, maalid, haruldased riistad, häbipingid jne.;
- 3) kaitse alla võetud ehitistes leiduvad endisaega iseloomustavad esemed;
- 4) etnograafilised, numismaatilised ja heraldilised kogud;
- 5) kultuuri- ja kunstiajaloolised esemed, millel on eriline ajalooline väärtus.

2. peatükk.

Muinsuskaitse korraldus.

§ 3. Muinasvarade kaitset teostab Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakond muinsuskaitse nõukogu, muinsuskaitse inspektori, maakonna muinsushooldajate ja muinsuskaitse usaldusmeeste kaudu.

§ 4. Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonna ülesandeks muinsuskaitse alal on:

- 1) muinsuskaitse tegevuse juhtimine, korraldamine ja järelevalve teostamine;
- 2) muinsuskaitse alla võetud maa-alade, ehitiste ja esemete registri pidamine;
- 3) muinsuskaitse nõukogu ettepanekute elluviimine;
- 4) juhtnõuandmine muinsuskaitse alal tegutsevaile asutistele ja isikuile.

§ 5. Muinsuskaitse nõukogu on nõuandev organ, mille ülesandeks on muististe väärtuse tunnustamine, nende kaitse puutuvate küsimuste selgitamine ja vastavate ettepanekute ning kavade valmistamine.

Muinsuskaitse nõukogu ülesandeks on eriti:

- 1) kaitseabinõude määramine üksikute muististe kohta;
- 2) arheoloogiliste kaevamiste teostamise kohta esitatud kavade läbivaatamine, ettepanekute tegemine kaevamislubade andmiseks ja kaevamisaruannete vastuvõtmine;
- 3) ettepanekute tegemine kaitse alla võetavate muististe registreerimise kohta;
- 4) ettepanekute tegemine kaitse alla võetud muististe registrist kustutamise kohta;
- 5) tarbe korral muististe väärtuse hindamine nende ostmisel riigi poolt, samuti tasu maksmisel leidesemete eest.

§ 6. Muinsuskaitse nõukogu koosseisu kuuluvad:

- 1) Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonna direktor;
- 2) Haridusministeeriumi muinsuskaitse inspektor;

- 3) Tartu ülikooli muinasteaduse professor;
- 4) Tartu ülikooli kunstiajaloo professor;
- 5) Tartu ülikooli Eesti ja Põhjamaade ajaloo professor;
- 6) Eesti Rahva Muuseumi direktor.

Nõukogu esimeheks on Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonna direktor või tema asemikuna muinsuskaitse inspektor.

Kui mõni vastavaist professuuridest on vakantne, määratakse vastav nõukoguliige Haridusministri poolt isikute hulgast, keda selleks esitab Tartu ülikooli filosoofiateaduskond.

Muinsuskaitse nõukogu istungitest võivad osa võtta nõukogu kutsel nõuandva häälega asutiste ja teaduslike organisatsioonide esindajad nende erialasse puutuvate küsimuste arutamisel.

§ 7. Muinsuskaitse nõukogu töötab tema enda poolt välja-töötatud ning Haridusministri poolt kinnitatud kodukorra alusel. Muinsuskaitse nõukogu otsused kinnitab Haridusminister.

Muinsuskaitse nõukogu koosolekuid peetakse tarviduse järgi. Koosoleku kutsub kokku nõukogu esimees või tema puudumisel asetäitja. Koosolek on otsusevõimeline, kui on koos esimees või tema asetäitja ja vähemalt 2 liiget.

§ 8. Järelevalvet muinasvarade kaitse üle teostab Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonna direktor ja muinsuskaitse inspektor.

Muinsuskaitse inspektori nimetab ametisse Haridusminister teaduse- ja kunstiosakonna direktori ettepanekul muinsuskaitse nõukogu poolt ülesseatud kandidaatide hulgast. Muinsuskaitse inspektor peab omama kõrgemat haridust muinasteaduse, kunstiajaloo või etnograafia alal.

§ 9. Muinsuskaitse inspektori ülesandeks on eriti:

- 1) muinsuskaitseesse puutuvais küsimusis ettepanekute tegemine, kavade ja aruannete koostamine;
- 2) järelevalve otsene teostamine muinsuskaitse alal;
- 3) maakonna muinsushooldajatega ja muinsuskaitse usaldusmeestega ühenduse pidamine ning nende nõu ja juhatuse andmine.

§ 10. Haridusministeerium organiseerib kohalikkude omavalitsuste ja vastavate organisatsioonide kaasabil maakonna muinsushooldajate ja muinsuskaitse usaldusmeeste võrgu.

Maakonna muinsushooldaja, samuti muinsuskaitse usaldusmehe amet on auamet ning tasuta.

§ 11. Maakonna muinsushooldajate ja muinsuskaitse usaldusmeesteülesandeks on eriti:

- 1) valvata oma piirkonnas muinasvarade kaitse teostamise järele;
- 2) teatada muinsuskaitse inspektorile ja tarbe korral vastavaile ametivõimudele muinsuskaitse alal antud seaduste ja määruste rikkumisest;

3) anda muinsuskaitse inspektorile teateid uutest muinasleidudest ja hoolitseda leidesemete edasitoimetamise eest Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonnale;

4) äratada koha peal huvi ja arusaamist muinsuskaitsest ning selgitada muinasvarade kaitse tähtsust.

§ 12. Muinsuskaitse inspektoril, maakonna muinsushooldajatel ja muinsuskaitse usaldusmeestel on õigus pöörduda vastavate ametivõimude poole muinsuskaitse teostamiseks vajaliku abi saamiseks.

§ 13. Muinsuskaitse alal järelevalve teostamise vastavas piirkonnas võib Haridusministeerium tarbe korral panna temale alluvaile riigiteenijaile ja kokkuleppel vastava omavalitsusega ka omavalitsusteenijaile.

§ 14. Kõigile muinsuskaitse alal tegutsevaile isikuile võidakse hoolsa ning tulemusriikka tegevuse eest annetada muinsuskaitse teenetemärke Riigivanema poolt kinnitatud statuudis ettenähtud alustel.

3. peatükk.

Muinsuskaitse teostamine.

§ 15. Kõik maast, veest ja mujalt peale 19. juunit 1925 leitud või leitavad vallasmuistised, mis nii vanad, et nende omanikku ei teata, lähevad riigi omandiks. Kui kaevamine on ette võetud teatava muuseumi otsesel ülesandel, siis võib leiu paigutada sellesse muuseumi.

§ 16. Nõudmise korral maksab riik leidjale tasu leiu täieliku antiikväärtuse suuruses, mille määrab Haridusministeerium muinsuskaitse nõukogu ettepanekul. Riigi kulul toimepandud kaevamistel saadud leiu eest tasu ei maksta.

§ 17. Leidasjad tuleb leidolekus ja kõik asjad üheskoos üle anda Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonnale või, leiust otsekohe Haridusministeeriumile teatades, nad ajutiselt alal hoida kuni tarvilikkude korralduste tegemiseni Haridusministeeriumi poolt.

Leidasju ei tohi enne üleandmist puhastamise, haljastamise, viilimise, murdmise või muul teel rikkuda ega asjade üksikuid osi üksteisest lahutada.

Omavalitsused on kohustatud Haridusministeeriumi kulul edasi toimetama vallasmuistised, mis leidjad neile annavad edasi- saamiseks.

§ 18. Vallasmuistiseid on keelatud hävitada või rikkuda, samuti nende ilmet muuta restaureerimise ja parandamise kaudu või mõnel teisel viisil. Samuti on keelatud neid viia ilma loata välis-

maale. Väljaveokeelu rikkumise korral konfiskeeritakse vallasmuistis riigi kasuks.

§ 19. Eraomanduses olevate vallasmuististe müügikavatsusest tuleb teatada Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonnale. Riigil on niisugusel juhtumil ostueesõigus, mida ta võib teostada 14 päeva jooksul teadaande kättesaamisest arvates. Ostueesõiguse teostamise kohta saadetakse ostu-müügilepingu osalistele teadaanne. Ostuhind makstakse müüjale välja ühe kuu jooksul pärast teadaande kättetoimetamist. Selle määruse vastu käivad võõrandamistehingud tühistatakse Haridusministeeriumi nõudmisel kohtulikus korras.

§ 20. Muistised, mille rahvuslik, teaduslik või kunstiajalooline tähtsus on tunnustatud käesolevas seaduses ettenähtud korras, kantakse vastavasse registrisse.

Registreerimisest teatatakse muistise omanikule ja kohalikule omavalitsusele, mille piirkonnas muistis asub. Kohalik omavalitsus on kohustatud korras pidama kõigi tema piirkonnas asuvate registreeritud muististe nimekirja ning valvama muististe alalhoiu järele. Kui alalhoid on puudulik või kui muistist ähvardab hävimine, on kohalik omavalitsus kohustatud sellest viivitamata teatama Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonnale.

Registreerimisega seotud kohustused lähevad ühes muistisega tema uuele omanikule.

§ 21. Muistise registrist kustutamine toimub Haridusministri otsusel muinsuskaitse nõukogu ettepaneku põhjal. Registrist kustutamistest teatatakse asja omanikule ja vastavale omavalitsusele (§ 20).

§ 22. Kõigi eraomanduses olevate muististe kohta maksavad järgmised kitsenduvad kaitseabinõud:

- 1) väljaveo keeld;
- 2) riigi ostueesõigus muistise müümise korral;
- 3) pärandi jagamise kitsendus;
- 4) muististe omandamine sundvõõrandamise teel;
- 5) muististe ilme muutmise keeld;
- 6) järelevalve parandustööde üle;
- 7) kaevamiste ja ehitustööde seismapanek ja keeld.

Missuguseid kaitseabinõusid käesolevas seaduses ettenähtud piirides üksikuil juhtumil tarvitusele võtta, otsustab Haridusminister, ära kuulanud muinsuskaitse nõukogu arvamise.

§ 23. Arheoloogilisel otstarbel ettevõetavaiks kaevamisteks annab loa Haridusminister muinsuskaitse nõukogu vastava ettepaneku põhjal. Kui maaomanik keeldub lubamast oma maal kaevamisi ette võtta, läheb asi ühes muinsuskaitse nõukogu motiveeritud arvamisega Haridusministri ettepanekul Vabariigi Valitsuse otsustada. Kaevamiste tagajärgede üle antakse aru muinsuskaitse nõukogule.

§ 24. Kui ehitus-, põllu- ja kaevamis- või muude seesuguste tööde juures puututakse kokku kinnismuistisega, kalmega või muinsuste leiupaigaga, on ettevõtja kohustatud tööd seisma jätma sel määral, et leiukoht puutumata jääks, ja sellest kohe teatama Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonnale, kes saadab kohale asjatundja.

§ 25. Kahjud, mis saab maaomanik muististe kaevamisel või ettevõtja töö seismajätmisel, tasutakse omaniku või ettevõtja nõudel Haridusministeeriumi poolt vastastikuse kokkuleppe alusel. Kui kuue kuu jooksul ei saavutata kokkulepet kahjude suuruse kohta, määrab kahjude suuruse kindlaks kolme kuu jooksul kolmeliikmeline hindamiskomisjon, kelle ühe liikme määrab Haridusministeerium, teise — kahjusaaja ja kolmanda — vastav ringkonnakohus jaoskonnakohtunikkude hulgast. Komisjoni otsuste peale edasikaebust ei ole.

Tasu makstakse välja kolme kuu jooksul pärast kokkuleppe saavutamist või hindamisotsuse tegemist.

§ 26. Registreeritud kinnismuistiseid on keelatud hävitada, rikkuda või Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonna loata mõnel teisel viisil nende ilmet muuta.

Registreeritud kinnismuististe restaureerimine ja parandamine toimub Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonna järelevalvel. Omanikud on kohustatud esitama vastavad plaanid Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonnale kinnitamiseks.

Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakond otsustab asja hiljemalt ühe kuu jooksul. Otsuse vastu võib kaevata administratiivkorras.

§ 27. Sellest ajast, kui kinnismuististe kaitse alla võtmisest on teatatud isikuile või asutistele, kelle omanduses või valdamisel nad on, on keelatud:

1) muistseil kalmeil ja asulakohtadel maaharimine, kaevamine, ehitiste püstitamine ja puude külvamine või istutamine;

2) hiiepuude raiumine, hiiepaikade harimine ja kaevamine, samuti neil asetsevate pöösaste raiumine;

3) hiieallikate kuivatamine, kraavitamine, rookimine;

4) ohvrikivide ja teiste ajalooliste märkide, kivide, kiviristide ja piirikivide lõhkumine, ümberpaigutamine ja sisseehitamine;

5) muinaslinnadel ja pelgupaikadel maaharimine, kaevamine, liiva, kruusa ja kivide võtmine, ehituste püstitamine ja puude külvamine või istutamine;

6) kirikute, kloostrite, kabelite, losside ja kindluste varemete restaureerimine, samuti nende külge ehituste püstitamine;

7) kaitse alla võetud ehitiste ja ehitisrühmade lammutamine, ümber ehitamine, nende ilme muutmine parandustöödega, samuti

ka nende iseloomuliste osade, nagu fassaadide, portaalide, katuste ja sisemiste ning väliste kaunististe muutmine.

§ 28. Kui § 27 p. 6 ja 7 nimetatud muistiseid ähvardab hävimine ja isikud või asutised, kelle omanduses või valdamisel nad seisavad, ei suuda tarvilisi parandusi teha, siis tuleb sellest aegsasti teatada Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonnale.

§ 29. Kui muististeks registreeritud ehitiste omanikud, tähele panemata Haridusministeeriumi sellekohaseid meeldetuletusi, ei kaitse neid ehitisi hävimise või tunduva halvenemise eest, siis võidakse neid Haridusministri algatusel omandada riigile sundvõõrandamise teel.

Sundvõõrandamine sünnib Tsviiliseaduse (Seaduste kogu X köide) § 575—593 ettenähtud korras, kusjuures § 582 tähendatud komisjoni kohuseid täidab muinsuskaitse nõukogu.

§ 30. Neid registreeritud vallasmuistiseid, mis moodustavad üheskoos tüübilise terviku, on keelatud ilma loata üksikult võõrandada või parandada või parandi jagamisel jaotada. Neid registreeritud vallasmuistiseid, mis teatava kinnismuistisega ühes paigas asetsedes moodustavad sellega stiililise üksuse, on keelatud ilma loata võõrandada või sellest kinnismuistisest ümberpaigutamise teel lahutada. Registreeritud muinasvarakogusid, kiriklikku inventari ja riigi ning omavalitsuse päralt olevaid muistiseid ei või ilma loata võõrandada.

Kõigil neil juhtumel annab vastava loa Haridusminister muinsuskaitse nõukogu otsuse põhjal.

Haridusministril on õigus muinsuskaitse nõukogu ettepanekul lahutatud vallasmuistiseid paigutada tagasi nende ehitiste juurde, millega nad ühes koos moodustasid tüübilise terviku ning stiililise üksuse.

§ 31. Järelevalvet muististe parandustööde kohta teostab Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakond. Samuti on Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakonnal õigus nii riigile ja omavalitsusele kui ka eraisikuile kuuluvaid muistiseid parandada ja restaureerida selleks määratud krediitide piirides.

§ 32. Kui üksikute registreeritud vallasmuististe või nende kogude omanik ei suuda neid konserveerida ega hävimise eest kaitsta, võib Haridusministeeriumi teaduse- ja kunstiosakond muinsuskaitse nõukogu ettepanekul omanikule tähtaja määrata tarvilikkude kaitseabinõude käsitusele võtmiseks. Kui omanik määratud tähtaja jooksul ettekirjutatud abinõusid tarvitusele ei võta, võib Haridusministeerium need asjad ajutiselt tasuta hoiule võtta ja mõnesse muuseumisse hoiule paigutada, kuni omaniku poolt nende korralik alalhoidmine ei ole tagatud.

4. peatükk.

Lõppeeskirjad.

§ 33. Kaitstavate muististe registreerimise ning käesolevas seaduses ettenähtud kaitseabinõude tarvitusele võtmise kohta on Haridusministril õigus anda määrusi, ära kuulunud muinsuskaitse nõukogu arvamise.

§ 34. Vabariigi Valitsusel on õigus oma määrusega lähemalt korraldada registreeritud muististe nimekirja pidamist ja nende alalhoidmise järele valvamist omavalitsusasutiste poolt.

§ 35. Käesolev seadus hakkab maksma tema avaldamisega; samast ajast kaotab maksvuse Muinasvarade kaitse seadus (RT 111/112 — 1925).

Tallinnas, 12. augustil 1936.

K. Päts
Peaminister
Riigivanema ülesannetes.

O. Kask
Haridusministri k.t.

**Haridusministeeriumi Koolivalitsuse ja Kutseoskuse osakonna
1936 a. 19. septembri ringkiri nr. 3750 maa- ja linnakooli-
valitsustele, vähemusrahvuste kultuurvalitsustele, koolinõu-
nikkudele ja koolide juhatajaile eesti õigekeelsuse õpetamise
asjas.**

Haridusministeeriumi Koolivalitsus teatab käesolevaga, et eesti keele õpetamisel koolides ja õpilaste kirjandite parandamisel tuleb juhtnõörina eelistada ning aluseks võtta Eesti Kirjanduse Seltsi väljaandel ilmunud E. Muugi „Väikest õigekeelsus-sõnaraamatut“, milles kõik põhimõttelisemat laadi erinevused samal kirjastusel varemalt ilmuma hakanud suuremast „Eesti õigekeelsuse-sõnaraamatust“ on läbi arutatud ja otsustatud Eesti Kirjanduse Seltsi keeletoimkonna poolt, nii et sellele tuleb vaadata kui nimetatud suurema õigekeelsussõnaraamatu lühendatud ja korrigeeritud väljaandele (Eesti Kirjanduse Seltsi kiri 22. aug. s.a. Haridusministeeriumi Koolivalitsusele). Seejuures, et mitte raskendada õpilaste seisukorda eesti keerulise ja alles Iseseisvuse ajal tihedamalt välja kujunema hakanud ja seetõttu veel puudulikult üldusesse juurdunud õigekeelsuse omandamisel, ei tule arvestatavaks vigadeks lugeda ka „Eesti õigekeelsuse-sõnaraamatus“ antud erinevusi sõnade, vormide ja rektsoonide suhtes. Üldse tuleb esmajoones pearõhku panna kindlate vigade välja-juurimisele ja kindlate, vastuvaidlematuks saanud aluste, normide,

keelekujude ja -pruukide õpetamisele ning kätteharjutamisele, millelele siis võivad vähehaaval lisanduda ja ehituda õigekeelsuslikkude peenuste ja hilisemate ning uemate normeeringute nõuded.

Koolivalitsuse direktor P. Mägraken.
Kutseoskuse osakonna direktor V. Päts.

**Haridusministeeriumi Koolivalitsuse ja Kutseoskuse osakonna
1936 a. 22. septembri ringkiri nr. 31331 koolivalitsustele ja
koolide juhatajaile hõimupäeva pühitsemise asjas.**

Eelmiste aastate eeskujul korraldatakse tänavu Eestis, Soomes ja Ungaris hõimupäeva pühitsemist oktoobrikuu kolmandal laupäeval või sellele järgneval pühapäeval, s.o. 17. või 18. oktoobril. See õnnelik komme, nimelt meie hõimurahvaste ühise hõimupäeva pühitsemine, toimub tänavu juba kaheksandat korda ja V Soome-Ugri kultuurkongress suvel 1936 oli suureks julgustajaks meil senini arendatud hõimutöö edasiviimisel.

Et rahvusriikliku kasvatusel kõrval meie koolides tähtsal kohal on ka hõimlusaate austamine ning arendamine ja et hõimupäeva pühitsemine on mõlemate eelnimetatud kõrgete eesmärkide teenistuses, siis soovitab Haridusministeeriumi Koolivalitsus ja Kutseoskuse osakond õppeasutustele korraldada tähendatud päevadel vastavaid ja jõukohaseid aktusi, kõnesid või õhtuid, mille korraldamisest võtaksid osa koolide õppejõud ning õpilased ja mis võimaluse piirides oleksid kättesaadavad ka külalistele.

Koolivalitsuse direktor P. Mägraken.
Kutseoskuse osakonna direktor V. Päts

MITTEAMETLIK OSA.

**Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud
õpperaamatute nimestik.**

Eesti keel.

1. **Hamburg, P.** Eesti ärkamisaegseid lüürikuid. (Seeria „Keel ja kirjandus“ nr. 34). Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
2. **Hamburg, E. — Käis, J.** Emakeele vihklugemik, V õppeaasta. Vihud 19 ja 20. Tartu K.-ü. „Loodus“.
3. **Hamburg, E. — Käis, J.** Emakeele vihklugemik, VI õppeaasta. Vihud 8, 10, 14—16, 18—21. Tartu, K.-ü. „Loodus“.

4. **Mihkla, K.** Kirjanduslooline valimik III. Keskkooli III klassi kursus, VII õppeaasta. Tartu, Noor-Eesti 1936.
5. **Jänes, H.** — **Meiessaar, A.** — **Parlo, O. ja Sööt, B.** Euroopa kirjanduse pääjooni II gümnaasiumi IV (II) klassile. Tartu, „Noor-Eesti“ 1936.

Matemaatika.

6. **Borkvell, A.** — **Kasvand, A.** — **Laarens, F.** — **Maasik, K.** — **Vihman, A.** — **Paas, O.** Keskkooli geomeetria I. Õpperaamat III klassile. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
7. **Borkvell, A.** — **Kasvand, A.** — **Laarens, F.** — **Maasik, K.** — **Vihman, A.** — **Paas, O.** Keskkooli geomeetria II. Õpperaamat IV klassile. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
8. **Borkvell, A.** — **Kasvand, A.** — **Laarens, F.** — **Maasik, K.** — **Vihman, A.** — **Paas, O.** Keskkooli geomeetria III. Õpperaamat V klassile. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
9. **Borkvell, A.** — **Kasvand, A.** — **Laarens, F.** — **Maasik, K.** — **Vihman, A.** — **Paas, O.** Keskkooli algebra I. Õpperaamat II ja III kl. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
10. **Borkvell, A.** — **Kasvand, A.** — **Laarens, F.** — **Maasik, K.** — **Vihman, A.** — **Paas, O.** Keskkooli algebra II. Õpperaamat IV ja V kl. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
11. **Koik, T.** Matemaatika õpperaamat kesk- ja kutsekoolidele II. Algebra ja geomeetria. Keskkooli III kl. kursus. Viljandi, V.Õ.L.K. „Õpistu“ kirjastus 1936.

Loodusteadus.

12. **Kogerman, P.** — **Riikoja, H.** — **Kilkson, E.** — **Port, J.** — **Kepp, A.** Looduseõpetus. Ühtluskooli IV õppeaasta. II parandatud trükk. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
13. **Dr. phil. Vilbaste, G.** Taimemääraja koolidele. Abiraamat taimede tundmaõppimiseks. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936. (Lubatud abiraamatuna).

Kosmograafia.

14. **Lang, J. ja Rootsman, D.** Kosmograafia algmõisteid keskkooli IV klassile. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.

Ajalugu.

15. **Adamson, J.** Eesti ajalugu. III. Gümnaasiumi IV kl. kursus (10 õppeaasta). Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
16. **Adamson, J.** Uus aeg I. Üld- ja kodumaa ajalugu. Keskkooli III kl. kursus (7 õppeaasta) Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.
17. Ajaloo lugemik alg- ja keskkoolidele. Toimetaja J. Adamson. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936:

- nr. 5. **L. Anvelt.** Keskaegne külaelu Lääne-Euroopas
nr. 6. **L. Freiberg.** Julius Caesar.
18. **Asson, E.** Üldine ajalugu ühes eesti ajalooa. Uus aeg. Keskkooli III kl. kursus, VII õppeaasta. Tartu, Noor-Eesti 1936.
19. **Prof. Moora, H.** Eesti muistse iseseisvuse-aja lõpul XIII saj. Kaart. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts 1936.

Loogika.

20. **Freymann, V.** Loogika. Tartu, Kirjastus „Kool“ 1936.

Maateadus.

21. **Kents, J.** Maateadus III. Õpperaamat keskkooli III kl. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1936.

Inglise keel.

22. **Knapp-Fischer, A. C.** The U.S.A. With a vocabulary J. Silvet. Ta-tu, Kirjastus „Kool“ 1936.
23. **Stuart Laue, M.** The Great Fire. Edited by Th. Thomson. Tartu, Kirjastus „Kool“ 1936.

Vene keel.

24. **Марковы, М. и П.** Сборник упражнений по правописанию для III-го года обучения. Vene Õpetajate Liidu kirjastus, Narva 1936.

Laulmine.

25. **Päts, Riho.** Laulmisõpetuse töövihik. 6 õppeaasta. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“ 1936.

Teateid Haridusministeeriumi ametnike teenistusse määramise alal.

Haridusministeeriumi Kutseoskuse osakonna direktor Voldemar Päts on nimetatud Haridusministri abiks, arvates 15. maist 1936. Ühtlasi on temale pandud Kutseoskuse osakonna juhtimine ja selle osakonna direktori ülesannete täitmine.

Karl Koljo on vabastatud Haridusministeeriumi Teaduse- ja kunstiosakonna direktori kohalt tema omal palvel, arvates 15. septembrist 1936.

Johan Vasar on nimetatud Haridusministeeriumi Teaduse- ja kunstiosakonna direktoriks, arvates 15. septembrist 1936.

Albert Borkvell on vabastatud Haridusministeeriumi Koolivalitsuse abidirektori kohalt tema omal palvel, arvates 1. juulist 1936.

Enn Terasmäe on nimetatud Haridusministeeriumi Kutseoskuse osakonna haridusnõunikuks, arvates 10. septembrist 1936.

Martin Vessart on nimetatud Haridusministeeriumi Kutseoskuse osakonna koolide põllumajapidamiste ameti juhatajaks, arvates 10. septembrist 1936.

Leopold Vahemetsa on nimetatud Haridusministeeriumi kantselei vanemaks raamatupidajaks-revidendiks, arvates 20. augustist 1936.

Nadežda Mikser on nimetatud Haridusministeeriumi Teaduse- ja kunstiosakonna vanema kantseleiametniku k.t., arvates 5. aprillist 1936.

Caecilie Laan on nimetatud Haridusministeeriumi Kutseoskuse osakonna vanemaks kantseleiametnikuks, arvates 1. aprillist 1936.

Julius Gentalen on nimetatud Haridusministeeriumi kantselei käsutusametnikuks, arvates 1. augustist 1936.

Edgar Rau on nimetatud Haridusministeeriumi kantselei ehitustehnikuks, arvates 1. septembrist 1936.

Anton Tamm on nimetatud Haridusministeeriumi kantselei autojuhiks, arvates 1. septembrist 1936.